

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **nezl. D. A.**, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1643/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2020, č. j. 3 A 71/2020 - 47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 23. 4. 2020, č. j. MV-35108-4/SO-2020, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 6. 11. 2019, č. j. OAM-6772-20/DP-2018. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobce o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění pobytu na území České republiky podle § 44a odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Na základě výzvy městského soudu k zaplacení soudního poplatku žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků. Usnesením ze dne 2. 11. 2020, č. j. 3 A 71/2020 - 47, městský soud žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal. S ohledem na nezletilost žalobce posuzoval městský soud majetkové poměry jeho rodičů podle skutečností, které rodiče sdělili soudu v prohlášeních, jež jsou založeny ve spisech pod č. j. 3 A 64/2020 - 119 a 3 A 69/2020 - 57. Tvrzený příjem rodiny přitom shledal nevěrohodným. Městský soud zjistil, že tvrzený roční příjem z podnikatelské činnosti spojený s obchodní společností činil 9 303 Kč v roce 2019, 16 489 Kč v roce 2018 a 31 716 Kč v roce 2017, tedy částky ani zdaleka nepostačující k pokrytí minimálních životních nákladů čtyřčlenné rodiny. Vzhledem k tomu,

že se jednalo o jediný tvrzený příjem celé rodiny, nebylo podle městského soudu možné ani předpokládat, že žalobcova rodina v předchozích letech naspořila z těchto částek dostatečné množství prostředků, aby z nich nyní byla schopna hradit náklady na základní životní potřeby, včetně nákladů na bydlení v tvrzené výši 5 370 Kč měsíčně. Za této situace nebylo zřejmé a nebylo nijak doloženo (byť zákonní zástupci žalobce byli soudem vyzváni ke sdělení a prokázání finančních zdrojů souvisejících s provozem a náklady na běžné životní potřeby členů rodiny), z jakých prostředků rodina žalobce tyto náklady hradí. Městský soud dále upozornil, že matka žalobce vlastní byt v Praze, který měla zakoupit v roce 2013 za naspořené prostředky. Z katastru nemovitostí městský soud zjistil, že tato nemovitost není zatížena žádným zajišťovacím právem, a proto se lze domnívat, že žalobcova matka měla v té době dostatek finančních prostředků k uhrazení kupní ceny. Rovněž původ těchto prostředků zůstal přes výzvu soudu neobjasněn. Uvedené skutečnosti pak vedly městský soud k závěru o nevěrohodnosti tvrzení o finanční situaci rodiny.

II.

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Stěžovatel označil závěry městského soudu za spekulativní a ignorující životní situaci rodiny. Rodiče stěžovatele od května 2020 nemají pobytové oprávnění, tudíž nemohou získat ani povolení k zaměstnání. V minulosti jim získání práce komplikoval nejistý pobytový status, a v současnosti potíže rodiny zhoršují opatření spjatá s epidemií COVID-19. Rodina již veškeré úspory utratila během řízení o prodloužení pobytu na území České republiky během let 2018 až 2020. Rodina sice vlastní byt, ten je ale určen k bydlení rodiny, a jsou s ním spojeny náklady ve výši 5 370 Kč měsíčně. Pro rodinu je tak nemožné zaplatit čtyři soudní poplatky celkem ve výši 16 000 Kč, což vytváří překážku pro přístup k soudu podle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V této souvislosti stěžovatel odkázal na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 6. 2001 ve věci č. 28249/95 *Kreuz proti Polsku*, podle kterého ESLP klade přísnější požadavky na zamezení přístupu k soudu kvůli soudnímu poplatku, pokud jde o případy jednotlivců žalujících stát pro nezákonný postup. Závěrem stěžovatel upozornil, že v důsledku nepřiznání odkladného účinku žalobě v červnu 2020 musela rodina opustit území České republiky. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

[4] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, bod 27, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS). V nyní souzené věci se ze stejných důvodů neuplatní ani § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem (viz shora zmiňované usnesení rozšířeného senátu, konkrétně jeho bod 29); Nejvyšší správní soud proto stěžovatele nevyzýval k doložení povinného zastoupení.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[7] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele s posouzením právní otázky splnění zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků ze strany městského soudu.

[8] V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za nutné připomenout, že účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, který by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli (stěžovateli) finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků nicméně musí osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Je tedy podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře vyslovil, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). V takovém případě soud účastníku řízení osvobození od soudních poplatků nepřizná. Soud osvobození od soudních poplatků nepřizná ani tehdy, jsou-li údaje sdělené účastníkem řízení nevěrohodné, popř. neúplné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[9] Bylo tak na stěžovateli (resp. jeho zákonném zástupci), nikoliv na soudu, aby věrohodným způsobem vysvětlil a doložil rodinné příjmy a výdaje. V souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 14. 12. 2020, č. j. 10 As 315/2020 - 43, bod 7, jakož i další rozsudky v něm uvedené) se městský soud na zákonné zástupce stěžovatele obrátil nejen s výzvou k vyplnění příslušného formuláře zjišťujícího jejich majetkové a výdělkové poměry, ale po vyplnění je dalším přípisem vyzval k objasnění původu prostředků, jimiž rodina uspokojuje životní potřeby a hradí náklady spojené s provozem bytu. Bylo totiž zřejmé, že zanedbatelná výše deklarovaných příjmů z podnikatelské činnosti matky stěžovatele nemůže zdaleka postačovat ani ke krytí základních životních potřeb rodiny. V reakci na tuto výzvu otec stěžovatele v řízení vedeném pod sp. zn. 3 A 64/2020 pouze doplnil, že na území České republiky nevlastní žádný byt ani obchodní společnost. Matka stěžovatele v řízení vedeném pod sp. zn. 3 A 69/2020 pak opakovala neurčitá tvrzení, že byt v roce 2013 zakoupila z úspor, následně žila rodina primárně také z úspor s určitou pomocí matky. Taková tvrzení však nelze považovat za tvrzení, kterými by zákonní zástupci stěžovatele v potřebném rozsahu objasnili majetkovou (především příjmovou) situaci své rodiny. Městský soud proto správně vyhodnotil předmětná tvrzení jako nevěrohodná, a nepochybil, pokud stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků nevyhověl.

[10] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že případný není ani odkaz na čl. 6 Úmluvy a rozsudek ESLP ve věci *Kreuz proti Polsku*. V této věci shledal ESLP za excesivní povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši odpovídající zhruba jedné celoroční mzdě, přičemž polské soudy argumentovaly, že stěžovatel měl jako podnikatel dopředu ve svém podnikání počítat s náklady na soudní spory, a tudíž není na místě soudní poplatky dále snížit (viz bod 62 tohoto rozsudku). Teprve v tomto kontextu ESLP upozornil, že nešlo o běžný obchodní spor, ale o náhradu škody vyvolanou činností správních orgánů, a samu o sobě kontroverzní úvahu o vyšších nárocích na podnikatele tedy nelze použít – navíc se polské soudy dostatečně nezabývaly důkazními prostředky stěžovatele o jeho majetkové situaci (bod 63 rozsudku).

[11] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[12] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. února 2021

Mgr. David Hipšr
předseda senátu